

---

## Deeconomie = kansen / risico's

Stel je voor: je gaat met je gezin een maand op reis en besluit, om de kosten van de reis wat op te vangen, je huis te verhuren via Airbnb. Bij thuiskomst blijkt dat de huurders een glas rode wijn over je bankstel hebben gegooid, door je glazen bijzettafel zijn gegaan of krassen in je parket hebben achtergelaten. Is dit 'het risico van het vak' of kan deze schade verhaald worden? En zo ja, op wie dan? Op de huurder, op Airbnb of op je eigen verzekering? Steeds vaker komen dit soort vragen binnen bij het Verbond. En niet alleen over het verhuren van woningen via Airbnb, maar ook over andere nieuwe initiatieven die voortvloeien uit de opkomende deeconomie zoals Snappcar, Uber en Peerby.



In position papers geeft het Verbond van Verzekeraars zijn mening, standpuntbepaling en argumentatie daarbij over een concreet vraagstuk of actuele ontwikkeling op het snijvlak van politiek, samenleving en verzekeringsbedrijf.

Gebruik (van delen) van de tekst van het position paper is toegestaan mits de bron wordt vermeld.

Dit position paper is tevens te vinden op de website van het Verbond van Verzekeraars: [www.verzekeraars.nl](http://www.verzekeraars.nl) onder de button 'Publicaties/Downloads/Position papers'.

**Meer informatie over de inhoud van dit position paper:**

**mw. mr. M. Beugel**

**telefoon: 0703338665**

**e-mail: [m.beugel@verzekeraars.nl](mailto:m.beugel@verzekeraars.nl)**

## Inleiding

In deze paper geeft het Verbond een schets van de huidige deeconomie en hoe een en ander in algemene lijn qua verzekeringen geregeld is. Daarnaast wordt ingegaan op hoe verzekeraars vanuit hun kernwaarden - *mogelijk maken, zekerheid bieden en maatschappelijke betrokkenheid* - kunnen bijdragen aan het verder ontwikkelen en mogelijk maken van de, zo lijkt het, niet te stuiten deeconomie. Maar wat is 'de' deeconomie? Hoe openbaart deze zich? Wat betekent dit voor verzekeraars? Hoe past deze veranderende economie in het huidige verzekeringsmodel? En welke kansen en bedreigingen voor verzekeraars komen uit deze trend voort?

### Voor wie?

Deze paper is bedoeld voor twee groepen lezers. Ten eerste voor partijen uit de verzekeringsbranche in Nederland. De deeconomie is een relatief nieuw fenomeen dat nieuwe risico's voor verzekerden met zich meebrengt. En hierdoor ook nieuwe uitdagingen voor verzekeraars. Er zijn in Nederland nog maar weinig verzekeraars die een verzekering aanbieden voor risico's die voortvloeien uit de deeconomie. Deze paper helpt hen te begrijpen welke risico's er precies zijn, hoe deze zich verhouden tot traditionele verzekeringen en hoe verzekeraars wellicht zelf oplossingen voor dit fenomeen kunnen aanbieden.

Ten tweede is deze paper bedoeld voor verzekerden, die zich wellicht afvragen welke risico's zij precies lopen in de deeconomie en wat er zoal verzekeraar is. De markt voor verzekeringen die deze risico's dekt is nog volop in ontwikkeling. Het zal daarom voor klanten niet altijd eenvoudig zijn te begrijpen hoe het aanbod zich verhoudt tot hun vraag. Deze paper probeert dan ook duidelijkheid te geven over de diverse dekkingen die er zijn, zodat verzekerden goed geïnformeerd besluiten kunnen nemen.

## Beschrijving fenomeen: van bezit naar delen

De wereld verandert. Dat is over de eeuwen heen altijd al het geval geweest. Zo hebben de uitvinding van de boekdrukkunst, de lamp, penicilline en de telefoon in het verleden een enorme impact gehad op de maatschappij. En ook nu verandert de maatschappij, in een heel rap tempo zelfs. De belangrijkste oorzaak hiervan is de technologische ontwikkeling. Veel technische innovaties hebben een enorme vlucht genomen en stellen ons in staat nóg sneller door te ontwikkelen. Denk aan de uitvinding van de smartphone, waardoor iedereen altijd en overal bereikbaar is en in verbinding staat met de hele wereld. Denk aan 3D-printing waardoor, zo is de verwachting, iedereen zijn eigen spullen kan gaan maken. Denk aan Big Data en zelfrijdende auto's. Maar denk ook aan de trend dat veel mensen nog slechts waarde hechten aan het hebben van toegang tot een middel, in plaats van aan eigen bezit. En dat kan ook: als gevolg van nieuwe communicatiemiddelen wordt het veel makkelijker om van (on)bekenden te lenen of huren in plaats van te kopen. Dit fenomeen wordt de deeconomie, ook wel *sharing* genoemd.

Huren, lenen en delen; consumenten doen het steeds vaker. **Van boormachine tot vergaderruimte en van thuismaaltijd tot vakantieadres.** Online platforms maken het mogelijk snel contact te leggen met anderen en zo van alles met elkaar te delen. En dat slaat aan. Via Airbnb verhuren particulieren meer dan een half miljoen (vakantie-)huizen in 192 landen. In Nederland kunnen particulieren auto's delen via Snapcar, een zelfgekookte maaltijd afhalen via Thuisafgehaald.nl, elkaar de meest uiteenlopende spullen lenen via Peerby of een particuliere taxi bestellen via Uber.

In de deeconomie draait het niet om bezit, maar om toegang tot een bepaald goed of middel. Waarom zou je zelf een verticuteerhark aanschaffen die je één keer per jaar gebruikt en de rest van het jaar ligt te verstoffen in de schuur? Steeds meer mensen doen dat niet meer en zoeken iemand die bereid is een middel met hen te delen, eventueel tegen betaling. Het lijkt erop dat de deeconomie allerm minst een tijdelijk crisisverschijnsel is dat weer verdwijnt zodra de economie aantrekt. Delen en huren is van alle tijden, maar internet en sociale media maken het veel gemakkelijker vraag en aanbod bij elkaar te brengen. Bovendien is geld besparen niet de enige motivatie om te delen of te huren. Het past ook bij waarden die steeds meer mensen belangrijk vinden, zoals duurzaamheid, kleinschaligheid, sociale cohesie en vertrouwen. Waarden die ook dichtbij verzekeraars liggen.

### Wat betekent dit voor verzekeraars?

Schadeverzekeringen zijn van oudsher ingedeeld naar bezit: het huis, de inboedel, de auto, de spullen van een ander, et cetera. Uitgangspunt voor een verzekering is 'bezit', niet 'gebruik'. Deze indeling verhindert in veel gevallen risicodekking als een zaak door anderen of meerdere mensen wordt gebruikt (of maakt het in ieder geval gecompliceerder). Door de deeconomie vervagen de grenzen die tot nu toe gebruikt werden om het risico te onderscheiden. Ook het verschil tussen privéactiviteiten en commerciële activiteiten is niet altijd meer helder, denk aan de particuliere taxidienst Uber. De huidige indeling van verzekeringsproducten zorgt hierdoor voor problemen. Het gaat mis omdat jij iets hebt waarvan anderen gebruik maken, terwijl de verzekering op jouw naam staat. Of dat jij je als particulier bezighoudt met activiteiten die als commercieel gezien kunnen worden. De huidige schadeverzekeringen zijn niet ingericht op deze constructies. Het kan dan ook dat, als schade ontstaat, veroorzaker en schadelijgende partij qua verzekering tussen wal en schip vallen omdat geen van de verzekeringen de schade dekt.

De kansen en bedreigingen zijn per initiatief anders. Daarom wordt in de bijlage een overzicht gegeven van een aantal bekende initiatieven binnen de deeconomie, waaronder Peerby en Airbnb. Per initiatief wordt in algemene zin besproken wat het is, welke schade er kan ontstaan, hoe een en ander geregeld is in de huidige verzekeringen, welke problemen er verzekeringstechnisch spelen en of er al specifieke producten beschikbaar zijn.

### **Wat vindt het Verbond van deze trend?**

Naast het op de klant gerichte programma VerzekeraarsVernieuwen is het Verbond in 2012 VerzekeraarsVersterken gestart. Het doel van het programma is de bedrijfseconomische positie van de sector te versterken. Om dat doel te bereiken is het van groot belang dat verzekeraars meebewegen met een veranderende maatschappij en tijdig inspelen op trends. Innovatie is volgens het Verbond dan ook de enige échte route naar versterking van de bedrijfstak. Daarom heeft het Verbond in 2014 het Innovatielab opgericht en is 'innovatie' voor 2015 het kernthema van VerzekeraarsVersterken. Het doel van het Innovatielab is het aanjagen van de innovatie bij de leden. Het moet leiden tot bewustzijn van maatschappelijke en technologische veranderingen, nieuw beleid en een netwerk op het gebied van innovatie.

Innoveren gaat vooral over de vraag hoe verzekeraars de klant van de toekomst kunnen bedienen. De opkomende deeconomie zorgt namelijk voor een heel andere klant dan die tot nu toe bij verzekeraars bekend is. De klant van de toekomst heeft andere wensen en verwachtingen, ook van verzekeraars. De huidige polissen, gebaseerd op bezit en niet op gebruik, voldoen niet aan wat deze toekomstige klant nodig heeft van zijn verzekeraar.

### **Oproep aan verzekeraars: leef de kernwaarden na**

Hoe je het ook wendt of keert, de opmars van de deeconomie lijkt niet te stuiten. Het is de taak van verzekeraars om producten te leveren die passen bij de nieuwe situaties die mogelijk ontstaan. Dat hoort ook simpelweg bij de opdracht die volgt uit de kernwaarden van verzekeraars.

De kernwaarde 'mogelijk maken' vraagt van verzekeraars de deeconomie te faciliteren. Vraag waar verzekeraars zich dan ook over zouden moeten buigen is: Hoe kunnen we mensen die - uit welke motieven dan ook - gezamenlijk iets willen doen en gebruiken, daar verzekeringstechnisch toe in staat stellen? Om hun klanten te blijven bedienen is het zaak aan te sluiten bij hun wensen en verwachtingen. Dat betekent dat er passende producten geboden worden bij maatschappelijke veranderingen. Op dit moment loopt het verzekeringsaanbod wat betreft de deeconomie achter op de vraag, verzekeraars zouden meer moeten meebewegen met de ontwikkeling. De verzekeringssector is hierin overigens niet uniek. Ook de wetgeving op dit gebied loopt achter. Vanuit de politiek klinken dan ook steeds meer signalen dat de wetgeving aangepast moet worden.

Een andere kernwaarde van verzekeraars is 'zekerheid bieden'. Dit betekent dat verzekeraars deze zekerheid ook zouden moeten bieden in de deeconomie. Dit kan door het aanbieden van passende, nieuwe producten die aansluiten bij de opkomende deeconomie. Mochten er geen passende producten ontwikkeld worden, bestaat namelijk de mogelijkheid dat het gebrek hieraan de voortgang van de deeconomie belemmert. Juist als de klant zijn spullen uitleent of verhuurt aan onbekenden, wil deze de zekerheid dat als er iets mee gebeurt de schade vergoed wordt. Het is aan verzekeraars om deze zekerheid te bieden door met passende producten te komen.

De derde kernwaarde, 'maatschappelijk betrokken zijn', geeft aan dat van verzekeraars verwacht wordt dat zij inspelen op de veranderende maatschappij. Door het aanbieden van nieuwe, passende verzekeringsproducten, geven verzekeraars gehoor aan een vraag vanuit de maatschappij en tonen zij betrokkenheid. Hierdoor conformeren zij zich aan de waarden van de deeconomie en dragen zij bij aan het verder ontwikkelen en vormgeven van ervan.

## Bijlage

In deze paper wordt de algemene lijn aangegeven met betrekking tot dekkingen en verzekeringen. Deze kunnen per verzekeraar verschillen. Ook kunnen er verschillen zijn als u als particulier of professional verzekerd bent. Het is dan ook raadzaam om altijd bij uw eigen verzekeraar na te gaan of u bij schade aanspraak kunt maken op uw verzekering.

## Airbnb

### Wat is het?

Airbnb is een online community-marktplaats waar mensen van over de hele wereld hun eigen woning kunnen verhuren of een woning van anderen kunnen huren. In 34.000 steden en 190 landen zijn inmiddels huizen te huur via deze site. Sinds de oprichting hebben meer dan 17 miljoen mensen geslapen in een huis dat via Airbnb geboekt is.

### Welke schade kan verwacht worden?

Het is mogelijk dat de huurder beschadigingen toebrengt aan de inboedel van het gehuurde dan wel aan het gehuurde zelf. Airbnb heeft hiervoor zelf een Verhuurders Garantie. Materiële schade en diefstal veroorzaakt door de huurder is hieronder gedekt (bepaalde uitsluitingen zoals zeldzame kunst, juwelen en sieraden).

Ook is het mogelijk dat de huurder schade lijdt doordat iets in het gehuurde ondeugdelijk/onveilig is. Bijvoorbeeld een bank waar je doorheen zakt, of een douchemuur die instort.

### Hoe is het geregeld met verzekeringen?

#### Aansprakelijkheid

Huurder: als de huurder schade veroorzaakt aan iets in het gehuurde, is dit niet gedekt onder de dekking van de AVP vanwege de opzichtclausule. In geval van opzicht heeft een verzekerde een zaak van een derde onder zich; hij oefent de feitelijke macht uit over deze zaak. Van opzicht is sprake, zodra de zaak van een derde aan de zorg van een verzekerde is toevertrouwd of die een verzekerde op de een of andere manier onder zijn hoede heeft genomen. De opzichtclausule in de AVP bepaalt dat schade aan zaken die verzekerde of iemand namens deze verzekerde gehuurd of geleend heeft niet gedekt is. Een uitzondering hierop is schade veroorzaakt door brand aan de voor vakantiedoeleinden gehuurde, in het buitenland gelegen woning en de daartoe behorende inboedel.

Verhuurder: onder de AVP is verzekerd aansprakelijkheid van de verzekerde in zijn particuliere hoedanigheid. De vraag kan gesteld worden of het verhuren van je huis valt onder deze hoedanigheid. Dat lijkt bij de meeste verzekeraars niet het geval te zijn. Het gaat immers om commerciële verhuur van je huis. Indien er dan ook schade ontstaat aan de huurder, is hiervoor geen dekking op de AVP van de verhuurder.

#### Inboedel

De inboedelverzekering particulier dekt schade aan de spullen in huis. Afhankelijk van de dekking zullen de gebruikelijke vormen van 'van buitenkomend onheil' gedekt zijn, zoals brand, storm, diefstal, lekkage, neerslag, bliksem, vorst of een explosie. Schade die met opzet wordt veroorzaakt, wordt niet vergoed. Ook schade door eigen gebrek (door verzekerde zelf veroorzaakte schade of schade door achterstallig onderhoud) is meestal uitgesloten van dekking. Ook gaat het hier nadrukkelijk om een particuliere polis. Zodra de verzekerde beroepsmatige activiteiten verricht die de risico's op schade vergroten, kan dat een uitsluitingsgrond zijn op de polis. Meestal vragen verzekeraars de verzekerde om veranderingen in de omstandigheden die van invloed kunnen zijn op de schaderisico's te melden. Bijvoorbeeld het langere tijd leegstaan van een woning, aanschaf van dure spullen, maar eventueel ook verhuur van de woning. Elke verzekeraar bepaalt hierin zijn eigen beleid.

Belangrijk bij diefstal of beschadiging van spullen door de huurder of 'oppassers': er zullen geen sporen van braak zijn. De huurders hebben immers een sleutel. Dan is er meestal geen dekking op de inboedelverzekering.

### Opstal

Ook hier is het uitgangspunt dat de verzekering is afgesloten voor particulier gebruik van de woning. Daarop is het risico bepaald en zijn de voorwaarden gebaseerd. Als de activiteiten in de opstal (meer) bedrijfsmatig worden, verandert dit mogelijk het risicoprofiel. Dat kan reden zijn voor de verzekeraar om aanvullende voorwaarden te stellen of om de verzekering te beëindigen (en een bedrijfsmatige polis aan te bieden).

### **Zijn er al specifieke producten?**

Airbnb geeft de Verhuurders Garantie. Verder zijn er maatschappijen bekend die bezig zijn met het ontwikkelen van een speciaal Airbnb-product.

### **Peerby**

#### **Wat is het?**

Peerby is een app en een website waarmee je spullen kunt lenen van mensen in de buurt. Als je bijvoorbeeld een verticuteerhark nodig hebt en je wilt er zelf geen kopen, kun je een oproep plaatsen via Peerby. Iemand die deze machine heeft, kan hem dan aan je uitlenen.

#### **Welke schade kan verwacht worden?**

Er kan schade ontstaan *aan* het geleende en *door* het geleende. Het kan bijvoorbeeld zijn dat de lener het geleende kapot maakt. Maar ook dat het geleende zelf niet blijkt te voldoen. Denk aan een boormachine die ontploft of die te veel watt blijkt te hebben, waardoor je muur instort in plaats van dat er een klein boorgatje in komt.

#### **Hoe geregeld met verzekeringen?**

##### Aansprakelijkheid

Lener: als de lener schade veroorzaakt aan het geleende, is dit meestal niet gedekt onder de dekking van de AVP. Net als bij de verhuur via Airbnb speelt hier de opzichtclausule. Bij veel maatschappijen is opzicht niet gedekt, of tot een maximumbedrag. In geval van opzicht heeft een verzekerde een zaak van een derde onder zich; hij oefent de feitelijke macht uit over deze zaak. Van opzicht is sprake, zodra de zaak van een derde aan de zorg van een verzekerde is toevertrouwd of die een verzekerde op de een of andere manier onder zijn hoede heeft genomen. De opzichtclausule in de AVP bepaalt dat schade aan zaken die de verzekerde of iemand namens deze verzekerde gehuurd of geleend heeft, niet gedekt is.

Uitlener: indien het uitgeleende schade veroorzaakt aan eigendommen van een derde is dit gedekt onder de AVP. Als er schade ontstaat doordat de boormachine niet deugt, kan naast de eigenaar ook de producent aansprakelijk gesteld worden.

##### Inboedel

Deze biedt in de meeste gevallen geen dekking voor schade aan spullen van derden. Schade aan of verlies van geleende of gehuurde spullen kan niet worden geclaimd op de inboedelverzekering van de verhuurder. Ook de eigenaar van de spullen heeft op zijn standaard inboedelverzekering meestal geen dekking voor beschadiging daarvan buitenshuis. Degene die de spullen uitleent of verhuurt loopt dus het risico en zal met degene die de spullen leent of huurt vooraf afspraken moeten maken over vergoeding bij schade. Bedrijven die spullen verhuren (gereedschap, auto's, etc.) vragen daarvoor een garantie of bieden een aparte verzekering aan, al dan niet met een eigen risico (dat dan vaak weer tegen betaling van extra premie afgekocht kan worden).

### **Zijn er al specifieke producten?**

Er is bekend dat er maatschappijen zijn die bezig zijn met het ontwikkelen van verzekeringsproducten voor initiatieven zoals Peerby.

## **Snappcar**

### **Wat is het?**

Snappcar brengt mensen met en mensen zonder auto bij elkaar. Als eigenaar van een auto kun je deze via Snappcar verhuren aan iemand die geen auto heeft.

### **Welke schade kan verwacht worden?**

De huurder van de auto kan door deel te nemen aan het verkeer schade veroorzaken aan de gehuurde auto, aan auto's van derden, aan derden en aan zichzelf.

### **Hoe is het geregeld met verzekeringen?**

#### WAM

Onder de eigen WAM-verzekering is schade niet gedekt als de auto verhuurd wordt. Indien er via Snappcar een auto verhuurd wordt, wordt er automatisch een verzekering afgesloten voor schade, aansprakelijkheid, vernieling en diefstal.

#### Aansprakelijkheid

Onder de AVP van de huurder is schade die veroorzaakt is met en door een motorrijtuig uitgesloten.

Onder de eigen polissen van de huurder en verhuurder is er geen dekking voor schade. Via Snappcar wordt er automatisch een aparte polis afgesloten, maar als je je auto niet via Snappcar verhuurt maar op eigen initiatief is er geen dekking.

### **Zijn er al specifieke producten?**

Ja, één verzekeraar heeft een polis, speciaal voor Snappcar.

## **Uber**

### **Wat is het?**

Uber biedt via een app een alternatieve taxidienst aan. Deze app kun je downloaden waarna je je registreert. Als je een taxi zoekt, zie je alle beschikbare Uber-auto's op een kaart rijden. Vervolgens kun je een van hen oproepen. In de app kun je al intoetsen wat je eindbestemming is, waarna Uber een prijsindicatie geeft. Uber heeft deze dienst voor professionele taxichauffeurs en voor particulieren. De particuliere dienst Uberpop houdt in dat je als particulier jezelf en je auto beschikbaar stelt als taxi.

### **Welke schade kan verwacht worden?**

#### Schade aan derden (inzittenden anders dan bestuurder)

De inzittende(n) die letselschade oplopen, krijgen hun schade vergoed via de verzekeraar waar zij zich als eerste melden. Dat is geregeld in Bedrijfsregeling 7: Schuldloze Derde. De verzekeraar die de schade heeft uitgekeerd, verhaalt vervolgens op de aansprakelijke partij of diens verzekeraar. De verzekeraar kan de uitgekeerde schade verhalen op zijn verzekerde als de bestuurder aansprakelijk is en het om een in de polisvoorwaarden uitgesloten gebeurtenis gaat.

In de polisvoorwaarden van vrijwel alle verzekeraars is uitgesloten 'schade die is veroorzaakt of ontstaan als een verzekerde het motorvoertuig heeft verhuurd of gebruikt voor vervoer van personen tegen betaling (m.u.v. carpooling, meerijden collega's tegen kostendeling)'. Ook uitgesloten is schade veroorzaakt of ontstaan bij gebruik van het motorvoertuig voor andere doeleinden dan op de aanvraag van het polisblad vermeld of dan door de wet is toegestaan.



### Schade bestuurder

Als een andere partij aansprakelijk is voor het ongeval krijgt de bestuurder van het voertuig via (de verzekeraar van) de aansprakelijke partij zijn schade vergoed. De bestuurder kan een schade-inzittende verzekering afsluiten. In dit geval zal hem dat weinig helpen omdat de polisvoorwaarden van die verzekering bij verzekeraars ook vaak de uitsluiting kent zoals hierboven is vermeld.

### Schade aan het voertuig

Schade aan het voertuig is alleen gedekt als er sprake is van een cascoverzekering. Ook dan geldt over het algemeen de uitsluiting zoals eerder verwoord. Mocht er toch dekking zijn onder de cascoverzekering, dan heeft het wel invloed op je bonus/malus als je een schade claimt.

### **Hoe is het geregeld met verzekeringen?**

#### WAM/aansprakelijkheid

Schade aan een derde door een auto die rijdt voor Uber is gedekt op de WAM-verzekering van deze auto. Maar de verzekeraar heeft op grond van de polis de mogelijkheid om deze schade te verhalen op de bestuurder. Dit omdat er sprake is van vervoer tegen betaling.

Zie wat beschreven wordt onder het kopje: 'welke schade kan verwacht worden?'. In de meeste polisvoorwaarden is carpoolen wel toegestaan. Carpoolen kan ook gepaard gaan met een vergoeding. Waar ligt de grens tussen taxivervoer en carpoolen?

### **Zijn er al specifieke producten?**

Deze zijn niet bekend.

## **Thuisafgehaald.nl**

### **Wat is het?**

Thuisafgehaald.nl is een virtueel kookplein. Je kunt er je maaltijden delen met mensen uit jouw buurt door actief te worden als kok. Heb je zelf geen zin om te koken? Dan kijk je welke maaltijden er bij jou in de buurt aangeboden worden en haal je iets lekkers op. Ook bestaat de mogelijkheid om op verzoek door een thuiskok catering te laten verzorgen.

### **Welke schade kan verwacht worden?**

Wat als het voedsel niet goed is en een koper ziek wordt? En wat als er een verzoek om een speciale maaltijd is en deze niet aan de verwachtingen voldoet? Of als hij niet op tijd wordt geleverd? In alle gevallen is er sprake van een vorm van schade.

### **Hoe is het geregeld met verzekeringen?**

#### Aansprakelijkheid

Onder de AVP van de verkoper is productaansprakelijkheid waarschijnlijk niet gedekt. De kok verkoopt immers maaltijden, wat gezien kan worden als een bedrijfsmatige activiteit wat niet gedekt is onder de AVP. Daarvoor zou een AVB geschikt zijn. Maar in hoeverre kan er van een thuiskok verwacht worden een dergelijke verzekering af te sluiten?

### **Zijn er al specifieke producten?**

Deze zijn niet bekend.